

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף כו

ההוא אבוורנקא: מעשה בריש גלותא שהיה לו בוסתן של קרפף יותר מבית סאתיים שלא הוקף לדירה, ובתוך הבוסתן נבנה לאחר מכן כמין אכסדרה או אוהל. ואמר ריש גלותא לרב הונא בר חנינא שהוא מעוניין לאכול בשבת באכסדרה, וביקש ממנו שימצא לו פיתרון שיהיה מותר לטלטל בשבת מפתח הבית הפתוח לבוסתן עד האכסדרה. הלך רב הונא ועשה שביל של מחיצות בין הפתח לאכסדרה על ידי קנים משני הצדדים שבין קנה לקנה יש פחות מג' טפחים, וכך יהיה מותר לטלטל בתוך המחיצות. הלך רבא ועקר את הקנים, כי סבר שאין צורך בהם מכיון שיש בקרפף את האבוורנקי נחשב הדבר שהקרפף הוקף לדירה, ולכן אפילו שהוא יותר מבית סאתיים מותר לטלטל בו. הלכו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושוע ולקחו את הקנים מרבא כדי שרב הונא לא יחזור ויקח אותם שוב בשביל לעשות מהם מחיצות.

בשבת בבוקר באו האמוראים והקשו לרבא על מעשיו.

רבינא הקשה: עיר ישנה - שקודם בנו את הבתים ואח"כ הקיפו אותה בחומה, מודדים את תחום שבת שהוא אלפיים אמה מהחומה שלה כיון שכל השטח שבתוך החומה נחשב לארבע אמות, אבל עיר חדשה - שקודם בנו את החומה שלה ואח"כ את הבתים מודדים את תחום שבת מהבית עצמו. שכיון שקודם בנו את החומה אין השטח שבתוכה נחשב לארבע אמות. ואם כן גם במקרה שלנו הרי קודם נבנו מחיצות הקרפף ואח"כ בנו את האכסדרה והשטח שבתוך הקרפף אסור בטלטול.

רב פפא הקשה: הרי מחיצות של אדרכלין = בנאים שעושים אותם בשביל לעשות להם צל מהשמש אינם נחשבות למחיצה המוקפת לדירה, וא"כ גם בנידון דידן מחיצות האוהל שהיו באמצע הבוסתן אינם עשויות לדירה אלא רק כדי לעשות צל, וא"כ אינם מוקפות לדירה. נמצא שהאבוורנקא אינו נחשב לדירה, וממילא אינו יכול להחשיב את כל השטח של הקרפף כמוקף לדירה?

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רבה הונא בריה דרב יהושע הקשה: מחיצה העשויה לנחת = לשמור דברים שבתוכה אינה נחשבת כמוקפת לדירה. וא"כ קשה כמו קושייתו של רב פפא. כיון שגם האבורנקי עשוי לשמירת הבגדים והחפצים של המטיילים בפרדס.

ראיה: רבה בר אבבה כשעשה עירוב לעיר מחוזא לא עשה עירוב אחד לכל העיר, אלא עירב כל שכונה בפני עצמה, מכיון שהיתה שוחה עמוקה שהיו מניחים בה גרעיני תמרה לאורך כל העיר בין השכונות, ובקצה השוחה היו מחיצות לשמור את הגרעינים, אך כיון שהם רק מחיצות העשויות לשמירה אי אפשר היה להשתמש בהם בשביל עירוב.

מתניתין דלא כחנניה: במשנה ראינו את דעת רבי אילעאי שקרפף שלא הוקף לדירה מותר לטלטל בו אפילו אם הוא גדול מאד עד שטח של בית כור = 30 סאה. חנניה חולק וסובר שמותר עד שטח של 40 סאה. מחלוקתם סובבת על הפסוק המספר שישעיהו יצא מבית המלך אל החצר התיכונה כלומר הפנימית שהיא 'רחבה' שמאחורי הטרקלין של המלך, שהיתה בגודל של עיר. דבר זה נלמד מכך שהכתיב בפסוק הוא "ישעיהו לא יצא העיר התיכונה" והקרי הוא "לא יצא חצר התיכונה", כלומר שהחצר של המלכים היתה בגודל של עיר בינונית. מחלוקתם היא מה גודלה של עיר בינונית האם שלושים סאה או ארבעים?

ביתו והתנן אסור: במשנה ראינו את דעת רבי אילעאי בשם רבי אליעזר שאדם אחד מבני החצר ששכח לערב עם בני החצר, יכול לבטל את רשותו לבני החצר, ואז מותר להם גם להוציא ולהכניס מביתו לחצר (ולא אסור כיון שביטל להם את רשותו). רבנן חולקים עליו וסוברים שאסור להם להוציא מהבית שלו אלא רק להוציא ולהכניס מהחצר שלו לחצרותיהם.

מחלוקתם היא האם מי שביטל את רשותו ולא אמר בפירוש שהוא מבטל גם את ביתו – האם כלול בביטול שלו גם הבית או רק החצר. וכל המחלוקת היא במקרה של חמישה שנמצאים בחצר אחת, ואחד מהם שכח לערב איתם וביטל את רשותו לאחד

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מהם, האם כלול בזה גם ביטול לכולם או שצריך לבטל את רשותו לכל אחד ואחד מהם? שורש המחלוקת היא האם מי שמבטל את רשותו מבטל בעין יפה או לא? רבי אליעזר הסובר שאדם מבטל בעין יפה סובר גם שמבטל את ביתו אפילו שלא אמר זאת במפורש, אבל לרבנן שלא מבטל בעין יפה אינו מבטל אלא את חצירו.

א"ל רב פפא לאביי: רב פפא מסתפק האם לדעת רבי אליעזר כשביטל במפורש רק את חצירו ולא את ביתו – ביתו לא התבטל, או שבטלה דעתו? הספק הוא האם דעת רבי אליעזר כמו שפירשנו מקודם שאדם מבטל בעין יפה וא"כ כאן גילה דעתו במפורש לא ביטל את ביתו. או שדעתו היא שבית בלא חצר אינו ראוי למגורים, וכשהוא מבטל את רשותו בחצר ממילא אינו יכול להוציא ולהכניס מביתו לחצר, ולכן גם ביתו התבטל לבני החצר כיון שאין משמעות לבית בלי חצר. ולפי זה גם אם יאמר במפורש שאינו מבטך את ביתו בטלה דעתו.

וכן האם לדעת רבנן כשאמר במפורש שהוא מבטל גם את ביתו יועיל הדבר או לא? הספק הוא האם דעת רבנן כפי שהסברנו שאדם מבטל בעין רעה, ולפי זה כאן שגילה דעתו במפורש מועיל הדבר. או שדעתם שאדם אינו מסלק את עצמו לגמרי מרשותו עד שישאר אורח אצל בני החצר. ולכן אינו מבטל גם את ביתו אלא רק את חצירו בלבד. ולפי זה גם אם יאמר בפירוש שמבטל את ביתו בטלה דעתו.

 הדרן עלך עושין פסין